

**VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL DIDMENINĖS AUKŠTOS KOKYBĖS PRIEIGOS  
FIKSUOTOJE VIETOJE RINKOS TYRIMO  
REZULTATŲ PASTABŲ VERTINIMAS**

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
1.	Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos 2020-12-17 raštas Nr. 25	Siūloma papildyti Įsakymo „Dėl Didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos apibrėžimo“ 1.3 papunktį, kad jis apimtų ir „duomenų perdavimo simetriškumą abiem kryptimis, galimybę perduoti visų tipų duomenis“.	Atsižvelgta iš dalies	<p>Rinkos tyrimo ataskaitos projektas ir įsakymo „Dėl Didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos apibrėžimo“ projektas bus patikslinti, nurodant, kad simetriška abiem kryptimis duomenų perdavimo sparta yra didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje paslaugos (toliau – didmeninė aukštos kokybės prieiga) savybė. Tokia savybė būtina tik didmeninei aukštos kokybės prieigai, kad jos pagrindu būtų galima tinkamai teikti mažmenines aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugas, kai jas teikiant verslo klientas pageidautų ir simetriškumo. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad simetriškumas ne visada reikalingas mažmeninėms aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugoms – gali būti verslo klientų, kuriems pagal jų konkrečius poreikius gali būti svarbiau garantuota greitaveika, o ne simetriškumas.</p> <p>Be to, respondentai anketose nurodė, kad netgi mažmeninės interneto prieigos paslaugos, teikiamos naujos kartos tinklu (angl. Next Generation Network, NGN), daugeliu atvejų gali užtikrinti iš esmės panašią duomenų parsisiuntimo ir išsiuntimo greitaveiką (simetriją), todėl simetriška abiem kryptimis duomenų perdavimo sparta nėra unikali būtent mažmeninių aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugų savybė, ji gali būti būdinga ir kitoms mažmeninėms masinės rinkos paslaugoms (pavyzdžiui, mažmeninėms interneto prieigos paslaugoms).</p> <p>Manytina, kad iš rinkos tyrimo ataskaitos projekto ir įsakymų projektų akivaizdu, kad didmeninė aukštos kokybės prieiga skirta perduoti bet kokio tipo duomenis (nenurodyta jokių duomenų perdavimo ribojimų), todėl nereikalingi papildomi patikslinimai rinkos tyrimo dokumentuose.</p>

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
2.	Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos 2020-12-17 raštas Nr. 25	Siūloma papildyti Įsakymo „Dėl Didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos apibrėžimo“ 1.4 papunktį, nurodant, kad didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje (toliau – didmeninė aukštos kokybės prieiga) paslaugos suteikimo pradžios taškas būtų ne tik kaip didmeninės centrinės prieigos masiniams rinkos produktams fiksuotoje vietoje rinkos paslaugos suteikimo pradžios taškas, bet ir (arba) interneto srauto apsikeitimo taškas. Siūloma patikslinti įsakymo „Dėl ūkio subjekto Telia Lietuva, AB, turinčio didelę įtaką didmeninėje aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje“ 1.5 papunktį, nurodant, kad didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo pradžios taškas būtų ne tik didmeninės centrinės prieigos masiniams rinkos produktams fiksuotoje vietoje rinkos paslaugos suteikimo pradžios taškas, bet ir (arba) interneto srauto apsikeitimo taškas.	Neatsižvelgta	Didmeninės aukštos kokybės prieigos 3 suteikimo pradžios taškai, kaip ir didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams (toliau – didmeninė centrinė prieiga) suteikimo pradžios taškai siūlomi, siekiant sumažinti operatorių sąnaudas arba, kad operatoriai nepatirtų papildomų sąnaudų. Taip pat pažymėtina, kad interneto srauto apsikeitimo taškas nėra Telia Lietuva, AB, (toliau – Telia) patalpose, todėl iš Telia būtų reikalaujama nutiesti papildomą tinklą. Dėl papildomų susijungimų su Telia operatoriai galėtų susitarti rinkos sąlygomis (komerciniu būdu). Bendras principas yra toks, kad siūloma nustatyti bent 3 žinomus didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo pradžios taškus, bet Telia turės teisę siūlyti ir daugiau tokių taškų, jei iš kiekvieno iš jų kitiems operatoriams, iš Telia gausiantiems didmeninę aukštos kokybės prieigą, bus galima teikti mažmenines aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugas visoje Lietuvoje.
3.	Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos 2020-12-17 raštas Nr. 25	Siūloma tikslinti Įsakymo „Dėl Didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos apibrėžimo“ 1.4 ir 1.5 papunkčiuose nurodytą didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo pabaigos tašką: „įvadas iki pastato (verslo centro <b>elektroninių ryšių patalpos ar aparatinės) ir/arba aktyvios tinklo įrangos taško, kuriame sujungiamas Telia tinklas su vidiniu verslo centro tinklu</b> “.	Atsižvelgta iš dalies	Rinkos tyrimo ataskaitos projekte bus patikslinta 8 išnaša, plačiau paaiškinant, kaip suprantamas įvadas iki pastato: „Šio Didmeninės aukštos kokybės prieigos rinkos tyrimo kontekste įvadas suprantamas kaip pastato patalpa, kurioje sumontuota elektroninių ryšių infrastruktūra (pavyzdžiui, aparatinė, serverinė ir pan.), arba, nesant tokios specialios patalpos, aktyvios tinklo įrangos taškas, kuriame sujungiamas Telia tinklas su pastato vidaus tinklo pradžios tašku“.
4.	Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos 2020-12-17 raštas Nr. 25	Siūloma patikslinti ir išdėstyti įsakymo „Dėl ūkio subjekto Telia Lietuva, AB, turinčio didelę įtaką didmeninėje aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje“ 3.1.9 papunktį taip: „3.1.9. gali atsisakyti suteikti didmeninę aukštos kokybės prieigą, vienašališkai sustabdyti jos teikimą ar ją nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais.“	Neatsižvelgta	Rinkos tyrimo dokumentų projektuose vartojama formuluotė yra įstatyminė formuluotė, vartojama Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 22 straipsnio 4 dalyje, kurioje nurodyta, kad „ūkio subjektas gali atsisakyti suteikti prieigą, vienašališkai sustabdyti jos teikimą ar ją nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti tinklo vientisumą“, todėl nėra jokio pagrindo keisti (siaurinti) įstatyminio reguliavimo.

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
5.	UAB „Balticum TV“ 2020-12-23 raštas Nr. 01-02-11	7. Balticum neturi duomenų, bet tikėtina, kad 1998 m. Telia turėjo arti 100 proc. pastatytų/eksploatuojamų verslo centrų teritorinę aprėptį. 13. Pasikartosime, kad daugelyje verslo centrų el. ryšių vidinė infrastruktūra valdoma Telia bendrovės. 14. <...> tai bus neįveikiamas ir pagal nutylėjimą niekur neįvertintas įėjimo į rinką barjeras, kuriuo Telia bendrovė ir toliau sąmoningai/sėkmingai manipuliuos ir trukdys demonopolizuoti atitinkamos rinkos dalį.	Neatsižvelgta	Vidaus tinklo prieigos klausimai nėra šio rinkos tyrimo objektas, juos Tarnyba numachiūs nagrinėti atskirai, t. y. ne šiame rinkos tyrime. Kita vertus, kaip nurodyta rinkos tyrimo ataskaitos projekto 2.3.2 skyriuje, susitarti su vidaus tinklo valdytoju dėl vidaus tinklo naudojimo pirmiausiai turėtų operatorius, siekiantis gauti didmeninę aukštos kokybės prieigą, kai Telia tinklas nėra atvestas iki verslo kliento patalpų pastate. Kaip nurodo pati UAB „Balticum TV“, ji neturi tokius teiginius pagrindžiančių įrodymų, o prideda tik priedą dėl vieno verslo centro vidaus tinklo valdymo. Tarnybai žinoma, kad, kaip nurodyta rinkos tyrimo ataskaitos projekto 2.3.2 skyriuje, praktikoje yra įvairūs vidaus tinklo valdymo modeliai, o ne vien tik vidaus tinklo patikėjimas jį prižiūrėti Telia.
6.	Telia Lietuva, AB 2020-12-31 raštas Nr. 2020-03851 Telia Lietuva, AB 2020-12-31 raštas Nr. 2020-03851	<...> Telia nesutinka su Tarnybos vertinimu apibrėžiant Rinką ir prašo atitinkamai pataisyti aukštos kokybės paslaugų rinkos tyrimo ataskaitą, o jei trūksta informacijos ir duomenų pakartotinai apklausti rinkos dalyvius. Telia siūlo teisingai (remiantis aukštos kokybės parametrais) atrinkti mažmenines aukštos kokybės paslaugas technologiniu pagrindu ir remiantis teisinga informacija atlikti Rinkoje teikiamų aukštos kokybės paslaugų analizę:	Atsižvelgta iš dalies	Rinkos tyrimo ataskaitos projektas bus patikslintas, atsižvelgiant į Tarnybos argumentus, pateiktus į Telia pateiktas pastabas Nr. 6.1, 6.2, 6.4. Nėra pagrindo kvestionuoti rinkos tyrimo išvadų ar pakartotinai apklausti rinkos dalyvius, kadangi rinkos dalyviai anketose pateikė informaciją apie mažmenines aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugas, t. y. nepriklausomai nuo technologijos ar linijos tipo anketose pateikė duomenis apie tokias mažmenines duomenų perdavimo paslaugas, kurios atitinka aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugų parametrus.
6.1.		<...> <b>simetriškas duomenų perdavimas ir užtikrinama garantuota sparta</b> yra neginčijami ir tiksliausiai aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugą apibrėžiantys parametrai. Tačiau Tarnyba dėl nesuprantamų priežasčių „pameta“ vieną iš pagrindinių aukštos kokybės paslaugos parametrų – kaip simetriška abiem kryptimis duomenų perdavimo sparta. Labai svarbu pažymėti tai, kad ne visos duomenų perdavimo technologijos užtikrina simetriškumo savybę. <...> Tačiau Tarnyba ne tik kad nevertino Telia anketos duomenų, bet ir vėliau pakartotinai neapklausė rinkos dalyvių, įtraukiant bei papildant	Atsižvelgta iš dalies	Dėl simetriškos abiem kryptimis duomenų perdavimo spartos savybės įvertinimo žr. Tarnybos argumentus į Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos pateiktą pastabą Nr. 1. Telia neteisingai teigia, kad Tarnyba nusprendė, jog garantuota greitaveika nėra didmeninės aukštos kokybės prieigos savybė. Pavyzdžiui, rinkos tyrimo ataskaitos projekto 2.3.3 skyriuje aiškiai nurodyta, kad didmeninė aukštos kokybės prieiga, be kita ko, pasižymi <i>garantuota greitaveika</i> . Tarnybos nuomone, visomis technologijomis ar naudojamu linijos tipu galima užtikrinti aukštą kokybę, išskyrus Telia pastaboje Nr. 6.4, į kurią atsižvelgė Tarnyba, nurodytą xDSL technologiją. Tačiau suprantama, kad gali skirtis skirtingomis technologijomis ir (ar) skirtingomis linijomis teikiamų duomenų perdavimo paslaugų

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		<p>anketą Telia nurodytomis paslaugomis, o ruošiant ataskaitą ignoravo pateiktus duomenis ir savarankiškai nusprendė, kad simetriškumas ir garantuota sparta yra ne aukštos kokybės parametrai. &lt;...&gt; Tarnyba, teigdama, kad visos technologijos užtikrina greitaveiką rėmėsi paslaugų teikimo dokumentuose nurodyta greitaveika. &lt;...&gt; Tuo tarpu technologijų ekspertų vertinimu spartą lemia naudojama technologija, nuo kurios ir priklauso konkretūs paslaugos parametrai.</p> <p>Neįvertinus aukštai kokybei reikalingų svarbiausių parametrų kaip simetriškas duomenų perdavimas ir garantuota greitaveika, padaryta esminė klaida apibrėžiant pradinę rinką, kuri veda prie neteisingo tolimesnio rinkos tyrimo nagrinėjimo.</p>		<p>tarpusavio greitaveikos, tačiau bendras principas tas, kad bet kuriuo atveju užtikrinama garantuota greitaveika.</p> <p>Atsižvelgiant į šias aplinkybes, bus patikslinti didmeninės aukštos kokybės prieigos apibrėžimas rinkos tyrimo ataskaitos projekte ir įsakymo „Dėl Didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos apibrėžimo“ projektas, tačiau tai niekaip neįtakoja (nekeičia) padarytų rinkos tyrimo išvadų.</p>
6.2.		<p>Tarnyba nagrinėdama mažmeninių aukštos kokybės paslaugų rinkos tendencijas nustatė, kad mažmeninės aukštos kokybės paslaugas tiriamojo laikotarpio pabaigoje teikė tik 11 ūkio subjektų. Tačiau atsižvelgiant į viešai Tarnybos internetiniame puslapyje skelbiamą informaciją matome, kad elektroninių ryšių duomenų perdavimo paslaugų teikėjų yra net 90. Taip pat Telia žinodama apie šių operatorių perkamas infrastruktūrinės paslaugas ir jų pagrindu įrengtus nuosavus tinklus bei jais teikiamas duomenų perdavimo paslaugas daro išvadą, kad dalis operatorių arba klaidingai pateikė informaciją, arba Tarnyba neišsamiai išnagrinėjo ir įvertino kitų operatorių teikiamas duomenų perdavimo paslaugas. Šią įžvalgą argumentuojame dar ir pačios Tarnybos teiginiu, kuris pateiktas 2.2. skyriuje „Jei operatorius turi tinkamai išvystytą savo tinklą, Mažmeninės aukštos kokybės paslaugas Verslo klientams jis gali teikti tik savo tinklu.“ Taigi manome, kad ataskaitoje nepilnai</p>	Neatsižvelgta	<p>Telia teiginys dėl neva Tarnybos neteisingai nustatyto mažmeninės aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugas teikiančių operatorių skaičiaus yra nepagrįstas jokiais konkrečiais įrodymais ir remiasi tik Telia spėjimais.</p> <p>Tarnyba pirminiame rinkos tyrimo etape pagal Tarnybai operatorių ketvirtinėse ataskaitose apie vykdytą elektroninių ryšių veiklą pateiktą informaciją identifikavo operatorius, kurie gavo pajamų už teiktas mažmenines duomenų perdavimo paslaugas (šios pajamos neapima pajamų, gautų už teiktas mažmenines interneto prieigos paslaugas). Pagal tai kur kas didesniai operatorių ratui nei 11 operatorių (22 operatoriams) buvo išsiųstos anketos, iš kurių užpildytų (užpildyta 18 anketų) paaiškėjo, kad būtent 11 operatorių teikė mažmenines aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugas.</p>

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalis	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		išnagrinėti visi rinkoje duomenų perdavimo paslaugas teikiantys operatoriai, įskaitant aukštos kokybės, kas galimai lemia klaidingas tolimesnes Rinkos tyrimo išvadas.		
6.3.		Tarnyba Rinkos tyrimo ataskaitos 1 lentelėje pateikė mažmeninių interneto prieigos paslaugų ir mažmeninių aukštos kokybės paslaugų techninių savybių palyginimą. Tolia nėra suprantama, kokiais skaičiavimo principais ir metodais buvo gautos šios reikšmės bei kokios paslaugos buvo priskirtos interneto prieigos, o kokios aukštos kokybės paslaugoms.	Atsižvelgta	Rinkos tyrimo ataskaitos projekte bus papildomai patikslinta, kad pateiktos suvidurkintos anketose pateiktos konkrečios reikšmės, kurias respondentai atskirai nurodė prie mažmeninių interneto prieigos paslaugų ir prie mažmeninių aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugų. Interneto prieigos paslaugoms priskirtos masinės rinkos mažmeninės interneto prieigos paslaugos, teikiamos fiksuotojo ryšio technologijomis. Kaip nurodyta rinkos tyrimo ataskaitos projekto 2.1 skyriuje, mažmeninėms aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugoms priskirtos skirtųjų linijų, L2, L3, VPN paslaugos, teikiamos skaitmeninėmis linijomis (metalinėmis vytos poros ir šviesolaidinėmis) SDH, Ethernet technologijų pagrindu.
6.4.		Tarnyba atlikdama tyrimą iš esmės nepateikė aukštos kokybės prieigos paslaugų teikimo vertinimo technologiniais aspektais, o ataskaitoje aprašyti didmeninės aukštos kokybės prieigos techninio realizavimo būdai kelia kertinius klausimus apie paslaugas patekusias į pradinės paslaugos apibrėžimą. Ataskaitos 2.3.4.skyriuje Tarnyba teigia, kad „aukščiau nurodytomis skaitmeninėmis linijomis Mažmeninės aukštos kokybės paslaugos faktiškai buvo teikiamos SDH, xDSL ir Ethernet technologijomis.“ Tolia supratimu xDSL technologija teikiamos mažmeninės paslaugos niekaip negali užtikrinti aukštos kokybės prieigos paslaugoms keliamų reikalavimų, todėl teiginys, kad faktiškai tokios paslaugos buvo ir yra teikiamos yra neteisingas. Visa tai sąlygoja ir neteisingai apskaičiuotas rinkos dalis ir visą tyrimą iš esmės, kadangi analizuojamos netinkamos paslaugos.	Atsižvelgta	Rinkos tyrimo ataskaitos projektas ir įsakymo „Dėl Didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos apibrėžimo“ projektas bus patikslintas nebevarojant xDSL technologijos, kaip technologijos, kuria teikiamos aukštos kokybės paslaugos.

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
7.	Telia Lietuva, AB 2020-12-31 raštas Nr. 2020-03851	Telia siūlo naujai išanalizuoti konkurencijos veiksmingumą įvertinant <...> pateiktas pastabas ir atitinkamai pataisyti ataskaitą:	Neatsižvelgta	Žr. Tarnybos argumentus į Telia pateiktas pastabas Nr. 7.1-7.5.
7.1.		Tarnyba nagrinėdama mažmeninių aukštos kokybės rinkos tendencijas apibrėžė, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje tiriamojo laikotarpio pabaigoje (2019 m. II ketv. pabaigoje) iš viso buvo 497 verslo centrai. Įvertinusi, kad didžiąją dalį fizinės infrastruktūros iki šių pastatų (ne iki galinio kliento) turi Telia, konstatavo, kad būtent dėl šios priežasties visu tiriamuoju laikotarpiu mažmeninių aukštos kokybės paslaugų teikimo rinkoje nebuvo efektyvios konkurencijos. Manome, kad efektyvios konkurencijos nagrinėjimas tik iš dalinės infrastruktūros (fizinė infrastruktūra iki verslo centro pastato), reikalingos teikti paslaugas, lygmens yra iš esmės klaidingas. Galinis klientas gali gauti aukštos kokybės paslaugas, jei yra infrastruktūra iki pat galinio kliento darbo vietos, o ne iki pastato. Todėl konkurencija turi būti vertinama paslaugos lygmeniu, o ne dalinės infrastruktūros lygmeniu. <...> Be to, Tarnyba nagrinėdama Didmeninės aukštos kokybės prieigos pakeičiamumą paklauskos atžvilgiu, pati konstatavo, kad „skaidulos nuoma ir didmeninė aukštos kokybės prieiga negali būti pakeičiamos tarpusavyje pirkėjų požiūriu“, bet konkurencijos priežastimi vis vien įvardina tas pačias skaidulas.	Neatsižvelgta	<p>Pirmiausiai pažymėtina tai, kad Telia rašte, viena vertus, teigia, kad didžiausia šios rinkos problema – pastato vidaus tinklai (prieiga prie jų), kita vertus, Telia šioje pastaboje teigia, kad rinkos dalį reiktų vertinti pagal iki galutinio paslaugų gavėjo (verslo kliento) atvestas linijas. Be to, net ir tais atvejais, kai operatorius turi galimybę tiesti (vystyti) savo tinklą, verslo klientas bus pasiektas tik tada, kai su juo bus sudaryta sutartis dėl duomenų perdavimo paslaugų teikimo. Tokį verslo klientą, kai yra galimybė vystyti savo tinklą, nebus problema prijungti, jei tinklas bus atvestas iki pastato.</p> <p>Taigi, fizinė infrastruktūra iki pastato reiškia, kad greitai gali būti pradėtos teikti mažmeninės aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugos. Šis būdas rinkos daliai nustatyti yra tik vienas ataskaitos projekte naudojamų būdų. Taip pat operatorių rinkos dalys vertinamos ir pagal operatorių gautas pajamas už mažmeninių aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugų teikimą. Taip pat rinkos tyrimo ataskaitos projekto 3.1 skyriuje nagrinėjamos ir kitos aplinkybės, reikšmingos vertinant konkurencijos veiksmingumą, o ne tik rinkos dalys: vertikalčiai susijusios paslaugos, įėjimo į rinką barjerai, potenciali konkurencija ir pirkėjo derybinė galia.</p> <p>Atvestos linijos iki pastato parodo paslaugos teikimo potencialą ir yra tinkamas būdas rinkos daliai nustatyti – analogiškai atvestos linijos iki pastatų buvo vertintos ir 2019 m. užbaigtame 3b rinkos (Didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkos) tyrime, tokiam vertinimui minėtame rinkos tyrime neprieštaravo ir Europos Komisija. Be to, pati Telia nenuosekliai savo rašte pripažįsta, kad „veiksminga konkurencija turėtų būti nagrinėjama tik per aukštos kokybės paslaugų galutiniams klientams suteikimo potencialą.“ Šiuo atveju potencialas ir yra iki pastatų atvestos linijos.</p> <p>Vertinant skaidulos nuomą pastebėtina tai, kad skaidulos pakeičiamumas nagrinėjamu atveju rinkos tyrime vertintas kitame kontekste – tik grynai kaip pasyvios infrastruktūros naudojimas didmeninei aukštos kokybės prieigai teikti.</p>

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
7.2.		<p>Atliktame tyrime konkurencija nagrinėjama tik infrastruktūros lygmeniu ir tik įvado turėjimu/neturėjimu į verslo pastatą, nevertinant vidinių pastato tinklų. Tuo tarp problemos dėl kitų infrastruktūros dalių, kaip vidiniai pastatų tinklai, kurios buvo iškeltos ir pateiktos Telia rinkos apklausos anketoje tyrime nėra vertinamos. Tai dar viena dalis, kurioje Tarnyba ignoravo faktines rinkos aplinkybes ir ataskaitoje apsiribojo trumpu paaiškinimu, kad šios problemos paliekamos spręsti individualiai. Iš to galima daryti išvadą, kad faktinė esama problema, kuri ir turi didžiausią įtaką konkurencijai Tarnybos ataskaitoje nei nagrinėjama, nei siūlomi būdai jai spręsti. &lt;...&gt; Taigi, jei visais aspektais nagrinėjant yra remtasi siekti veiksmingos konkurencijos infrastruktūroje, tuomet nėra atsakymo, kodėl nagrinėjama tik ta dalis infrastruktūros, kur iš tikrųjų jau yra pakankamai operatorių su savo tinklais iki Verslo centrų arba yra visos galimybės juos nebrangiai pastatyti, bet nenagrinėjama ir nesprendžiama esminė infrastruktūros problema – tai vidiniai verslo centrų tinklai, kur daugeliu atvejų absoliučiai nėra jokios konkurencijos galimybės, o pastate esanti atkarpa kainuoja gerokai brangiau nei tinklas per visą miestą. Įvertinant tai, kad veiksmingos konkurencijos klausimas nesprendžiamas iš esmės iki pat kliento, yra neteisinga nustatyti, kad didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo pabaigos taškas būtų apibrėžiamas kaip įvadas iki pastato (verslo centro).</p>	Neatsižvelgta	<p>Žr. Tarnybos argumentus į UAB „Balticum TV“ pastabą Nr. 5. Įvadas iki pastato pasirinktas kaip alternatyva tais atvejais, kai verslo kliento patalpos pastate nėra pasiekiamos Telia tinklu. Tarnybai žinoma informacija, kai Telia, operatoriams siekiant gauti didmeninę centrinę prieigą, yra nurodžiusi, jog neturi savo tinklo iki verslo kliento patalpų, tačiau pati sėkmingai tame verslo centre teikia masinės rinkos produktų mažmenines paslaugas. Atsižvelgiant į tai, kad ir šioje rinkoje pagal standartinį apibrėžimą didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo pabaigos taškas turėtų būti galutinio paslaugų gavėjo (verslo kliento) patalpos, yra pagrindo manyti, kad Telia taip pat atsisakytų suteikti didmeninę aukštos kokybės prieigą, motyvuojant tinklo nebuvimu iki galutinio paslaugų gavėjo (verslo kliento). Tam, kad ateityje neiškiltų analogiška problema didmeninės aukštos kokybės prieigos teikimo atveju dėl pastato vidaus tinklų specifikos, <i>ex ante</i> reguliavimu šiame rinkos tyrime ir siekiama užtikrinti, kad būtų sudarytos galimybės realiai pasinaudoti didmenine aukštos kokybės prieiga. Atsižvelgiant į tai, teisinga nustatyti, kad didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo pabaigos taškas alternatyviai būtų apibrėžiamas kaip įvadas iki pastato.</p>
7.3.		Tarnyba analizuodama 2016 m. rinkų tyrimo problemas Rinkos tyrimo ataskaitos 20 psl. pateikia, kad „Net keli ūkio subjektai nurodė, jog <...> Telia tokiems ūkio subjektams tam tikrais atvejais atsisakydavo suteikti didmeninę aukštos	Atsižvelgta iš dalies	Bus patikslintas rinkos tyrimo ataskaitos projekto 2.3.2 skyrius, nurodant, kad nagrinėjama situacija yra buvusi operatoriams siekiant gauti didmeninę centrinę prieigą. Tam, kad ateityje neiškiltų analogiška problema didmeninės aukštos kokybės prieigos teikimo atveju dėl pastato vidaus tinklų specifikos, <i>ex ante</i> reguliavimu šiame

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		<p>kokybės prieiga, techninių galimybių tyrime savo neigiamą atsakymą motyvuodama tuo, jog Telia tinklas neprieina iki Verslo kliento arba jo galinės įrangos, nors pats Telia tinklas yra atvestas iki atitinkamo pastato (verslo centro) įvado, kuriame į Telia dėl didmeninės aukštos kokybės prieigos kreipęsis ūkio subjektas pageidavo teikti Mažmenines aukštos kokybės paslaugas.“ Telia nėra suprantama apie kokias paslaugas ir techninių galimybių tyrimus yra rašoma, kai nei vienas operatorius su Telia nėra pasirašęs skelbiamo išankstinio pasiūlymo ir nėra atliktas nei vienas techninių galimybių tyrimas dėl aukštos kokybės paslaugos suteikimo.</p>		<p>rinkos tyrime ir siekiama užtikrinti, kad būtų sudarytos galimybės realiai pasinaudoti didmenine aukštos kokybės prieiga.</p>
7.4.		<p>Rinkos tyrime identifikuojama ir kita problema tai – didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo pradžios taškų vietos, o siekiant spręsti šią problemą, didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo pradžios tašką būtų tikslinga perkelti taip, kad jis sutaptų su tašku, kuriame daugiau operatorių sujungia savo tinklus su esamu arba potencialiu didmeninės aukštos kokybės prieigos teikėju. Visų pirma pažymėtina, kad tarp taškų, kuriuose Telia gali suteikti aukštos kokybės prieigą jau yra ir ataskaitoje pateikiami 3 taškai (Vytenio g. 55, Vilnius, Savanorių pr. 363, Kaunas, Danės g. 6, Klaipėda). Operatoriai ir iki šiol galėjo pasinaudoti šiuose taškuose turimais sujungimais ir anot Tarnybos sumažinti paslaugos gavimo sąnaudas ir pirkti tuose taškuose komutuojamas aukštos kokybės prieigas. Telia nėra suprantama, kuo vadovaujantis teigiama, kad tai leis operatoriams sumažinti sąnaudas kai niekas net nėra pasinaudojęs jau esančiomis galimybėmis. Telia prašo Tarnybos papildyti Rinkos tyrimo ataskaitą pateikiant konkrečius skaičiavimus, kurie parodytų tokių sąnaudų mažėjimą. Atkreipiame</p>	Neatsižvelgta	<p>Iš minėtų 3 didmeninės centrinės prieigos taškų šiuo metu operatoriai, esant iš viso 141 didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo taškui, didmeninę aukštos kokybės prieigą galėtų gauti tik tam tikroje Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos dalyje, t. y. tik tose vietose, kurias apimtų arčiausiai tinklo galinio taško esantis skirstomasis įrenginys. Rinkos tyrimo ataskaitos projekte ir įsakymų projektuose siūloma, kad kitas operatorius, prisijungęs prie bet kurio didmeninės centrinės prieigos suteikimo pradžios taško didmeninę aukštos kokybės prieigą galės gauti ne tik visame atitinkame mieste, kuriame yra tas taškas, bet ir visoje Lietuvos Respublikoje. Taip operatoriams nereiks tiesti savo tinklų iki kitų 138 Lietuvoje esančių didmeninės aukštos kokybės prieigos suteikimo pradžios taškų, o tai bus akivaizdūs sąnaudų sutaupymai operatoriams. Be to, pastebėtina, jog didžioji dalis operatorių, vykdančių veiklą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, jau dabar yra prisijungę prie minėtų 3 didmeninės centrinės prieigos taškų Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Taip pat pažymėtina, kad šiuos 3 taškus, kurie jau yra didmeninės centrinės prieigos suteikimo pradžios taškai, palankiai įvertino rinkos dalyviai tyrimo anketose, o tas visiškai suprantama – rinkos tyrimo ataskaitos projekto 2.3.2 skyriuje nurodyta, kad dėl skirtingos tinklų topologijos iš esmės nei vienas operatorius negali savo tinklu pasiekti tokio, arčiausiai tinklo galinio taško esančio kito operatoriaus skirstomojo įrenginio, t. y. tokio operatoriaus tinklas</p>



Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		Tarnybos dėmesį, kad skaičiavimai turėtų įrodyti, kad būtent nurodytuose 3 taškuose būtų gautas didžiausias sąnaudų mažėjimas, o ne apskritai dabar esančius prieigos taškus agreguojant į bet kokius kitus 3.		nėra atvestas iki arčiausiai tinklo galinio taško esančio kito operatoriaus skirstomojo įrenginio.
7.5.		Tarnyba veiksmingos konkurencijos nagrinėjimui panaudojo antrą kriterijų – pajamas, gautas iš visų mažmeninių duomenų perdavimo paslaugų. Tam, kad teisingai išnagrinėti konkurencijos klausimą, būtina nagrinėti visų operatorių teikiamas atitinkamas aukštos kokybės paslaugas, o ne visas duomenų perdavimo paslaugas apskritai. Kaip jau pateikėme aukščiau, Tarnyba klaidingai ataskaitoje apibrėžė aukštos kokybės paslaugos parametrus, todėl ir pateiktas konkurencijos nagrinėjimo aspektas per gautas pajamas iš visų duomenų perdavimo paslaugų yra klaidingas, nes pajamos suskaičiuotos ir iš neaukštos kokybės paslaugų.	Neatsižvelgta	Žr. Tarnybos argumentus į Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos pateiktą pastabą Nr. 1 ir į Telia pastabą Nr. 6.1. Papildomai pažymėtina, kad rinkos dalims apskaičiuoti naudotos operatorių anketose nurodytos pajamos už mažmenines aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugas, o Telia atveju – Telia Tarnybai ketvirtinėse ataskaitose apie vykdytą elektroninių ryšių veiklą nurodytos pajamos už teiktas mažmenines duomenų perdavimo paslaugas (šios pajamos neapima pajamų, gautų už teiktas mažmenines interneto prieigos paslaugas), nes Telia rinkos tyrimo metu nepateikė Tarnybos prašomos informacijos apie visų atskirų mažmeninių aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugų pajamas.
8.	Telia Lietuva, AB 2020-12-31 raštas Nr. 2020-03851	Kaip jau išdėstėme aukščiau, nei dalinis (iki verslo centro pastato) infrastruktūros potencialas, nei pagal visas mažmeninių duomenų perdavimo paslaugų (nes ne visos turi aukštos kokybės parametrus) pajamas apskaičiuota rinkos dalis nėra teisingi kriterijai. Padarytos klaidos pirminiuose apsibrėžimuose veda į neteisingą tyrimą ir jo rezultatus. Maža to, jei jau norima remtis mažmeninių paslaugų rinkos dalimi pagal pajamas, kurios suskaičiuotos iš pajungimų iki pat galinių klientų, būtina šias pajamas perskaičiuoti, įvertinant vidaus tinklų patiriamas išlaidas, kurias paslaugas teikiantis operatorius sumoka verslo centrų vidaus tinklų savininkams arba jų administratoriams. Tikroji operatorių pajamų dalis tiek iš verslo centruose teikiamų mažmeninių duomenų perdavimo paslaugų, tiek iš aukštos	Neatsižvelgta	Žr. Tarnybos argumentus į Telia pastabą Nr. 7.1. Nėra suprantami Telia teiginiai dėl pajamų perskaičiavimo, kadangi rinkos dalyviai pajamas pateikė, užpildydami rinkos anketas. Nei vienu atveju rinkos dalis nėra skaičiuojama pagal pelną (nuostolį), ką iš esmės ir siūlo daryti Telia – apskritai rinkos dalis gali būti nustatoma 2 būdais – pagal gautas pajamas iš pardavimų arba pagal pardavimų kiekius.

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		kokybės duomenų perdavimo paslaugų faktiškai yra kitokia nei nurodoma ataskaitoje.		
9.	Telia Lietuva, AB 2020-12-31 raštas Nr. 2020-03851	Tarnyba nagrinėja Ryšių kabelių kanalų sistemos (toliau – RKKS) paslaugą kaip vertikaliai susijusią paslaugą prie aukštos kokybės paslaugos ir teigia, kad Telia valdoma Lietuvos Respublikoje išvystyta RKKS suteikia Telia konkurencinį pranašumą atitinkamoje rinkoje <...>. Tačiau Tarnyba ataskaitoje nevertina ir nenurodo, kad RKKS paslaugai Tarnyba Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje yra nustačiusi įpareigojimus, <...> šios prieigos prie RKKS kainos yra reguliuojamos ir vienos žemiausių Europoje, todėl Lietuvos teritorijoje veikiantys operatoriai (daugiau nei 50 operatorių) efektyviai naudojami RKKS paslauga (šiuo metu išnuomota beveik 9000 km), turi pasistatę ir toliau minimaliomis investicijomis plėtoja nuosavus tinklus. Todėl prašome argumentuotais skaičiavimais pagrįsti Tarnybos išsakytą išvadą, kad Telia valdoma RKKS iki 497 verslo centrų suteikia Telia konkurencinį pranašumą Rinkoje. Priešingu atveju Telia prašo koreguoti aukštos kokybės paslaugos rinkos tyrimo ataskaitą.	Atsižvelgta	Rinkos tyrimo ataskaitos projektas ir įsakymo „Dėl ūkio subjekto Telia Lietuva, AB, turinčio didelę įtaką didmeninėje aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje“ projektas bus patikslinti atsisakant tokių teiginių.
10.	Telia Lietuva, AB 2020-12-31 raštas Nr. 2020-03851	Visas rinkos tyrimas paremtas mažmeninėmis duomenų perdavimo paslaugomis, kurios, pasak Tarnybos, yra visiškas atspindys ir pagrindas didmeninės aukštos kokybės prieigos paslaugai. Tačiau nustatant įpareigojimus kažkodėl pasirenkama jau kita, net technologinio pakeičiamumo neturinti paslauga – didmeninė centrinė prieiga (toliau – DPP). Telia nesuprantami šie Tarnybos ataskaitoje nurodomi prieštaravimai. Manome, kad technologiniu aspektu panašiausia yra mažmeninė aukštos kokybės paslauga. Siūlome iš ataskaitos išbraukti konkrečias	Neatsižvelgta	Rinkos tyrimo ataskaitos projekto 4.2.4 skyriuje yra nurodyta, kodėl kaip atskaitos taškas pasirinkta didmeninė centrinė prieiga: atsižvelgiant į Sąnaudų apskaitos pagal visiškai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių, patvirtintų Tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-1164 „Dėl Sąnaudų apskaitos pagal visiškai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Sąnaudų apskaitos taisyklės) 37.1 papunktį, ūkio subjektas, kuriam yra nustatytas sąnaudų apskaitos įpareigojimas, naujų, planuojamų teikti paslaugų, kurios patenka į atitinkamą reguliuojamą rinką, savikainą turi nustatyti atsižvelgęs į informaciją apie technologiniu aspektu bei sąnaudų struktūros požiūriu panašių, faktiškai teiktų paslaugų sąnaudas, apskaičiuotas pagal Sąnaudų apskaitos taisyklių

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		<p>paslaugas, nes SAT taisyklėse aiškiai pasakyta kokia paslauga turi būti pasirinkta, o didmenines paslaugas teikiantis operatorius geriausiai išmano paslaugų technologinius išpildymus, jų panašumus ir skirtumus. Operatorius, sukūręs didmeninę aukštos kokybės paslaugą, galės atrinkti panašiausią mažmeninę aukštos kokybės paslaugą ir pateikdamas Tarnybai kainų pagrindimą sąnaudomis, pateiks ir paslaugų suliginimą. Toks parinkimas yra svarbus iki tol, kol aukštos kokybės paslauga taptų perkama.</p>		<p>I–V skyriuose numatytus reikalavimus. Tokiu atveju ūkio subjektas privalo atlikti panašios, faktiškai teiktos paslaugos sąnaudų koregavimą, atsižvelgdamas į lyginamų paslaugų technologinius bei teikimo procesų skirtumus. Į didmeninę aukštos kokybės prieigą panašiausia didmeninė paslauga yra didmeninė centrinė prieiga (kai taikomas statinis IP), nes sutampa didmeninės aukštos kokybės prieigos ir didmeninės centrinės prieigos suteikimo pradžios ir, daugeliu atvejų (kai operatoriaus tinklas atvestas iki verslo kliento (arba jo galinės įrangos), pabaigos taškai, teikiant šias didmenines paslaugas naudojama ta pati pasyvi infrastruktūra (pavyzdžiui, tinklų linijos (metalinės vytos poros arba šviesolaidinės) ir RKKS). Kaip siūloma rinkos tyrimo ataskaitos projekte, didmeninės aukštos kokybės prieigos kaina taip bus nustatoma tik tol, kol nebus pradėtas pirkti pakankamas kiekis didmeninių aukštos kokybės prieigų. Prie mažmeninių aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugų neįmanoma sietis, nes mažmeninių aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugų kainos yra individualizuotos, šių paslaugų kainos nėra viešos, kaip pavyzdžiui, kitų masinės rinkos produktų (mažmeninių interneto prieigos paslaugų), mažmeninės aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugos teikiamos siekiant sujungti labai skirtingose vietose ir atstumais esančius verslo padalinius ar objektus, vienos mažmeninės aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugos suteikimui gali būti reikalingas skirtingas didmeninių aukštos kokybės prieigų skaičius.</p>
11.	Telia Lietuva, AB 2020-12-31 raštas Nr. 2020-03851	<p>Tarnyba nustato sąnaudas skaičiuoti FDC metodu &lt;...&gt;. Tačiau tuo pat metu jau iš anksto pasakoma kokio dydžio aukštos kokybės sąnaudos turi būti, t. y. jos turi būti lygios arba nedidesnės nei DPP sąnaudos. Tai niekaip nesuprantamas ir nepaaiškinamas sąnaudų skaičiavimo įpareigojimas. Jau vien tai, kad aukšta kokybė turi palaikyti aukštesnius parametrus, akivaizdu, kad šiai paslaugai reikalinga aukštesnio lygio technologinė įranga, didesnieji žmogiškieji resursai ir t.t., kas sąlygoja aukštesnes sąnaudas. Telia, turėdama neigiamos patirties nustatant DPP kainas (dalis kainų spaudimo skaičiavimo</p>	Neatsižvelgta	<p>Rinkos tyrimo ataskaitos 4.2.4 skyriuje nurodyta, kad aukštos kokybės parametrus Telia galės nustatyti papildomą priedą, kuris, skaičiuojant didmeninės aukštos kokybės prieigos sąnaudas, bus pridėdamas prie sąnaudų, kurios patiriamos teikiant didmeninės centrinės prieigos paslaugas. Norime atkreipti dėmesį, jog tokia skaičiavimo metodika bus taikoma tik tol, kol nebus pakankamai didelės didmeninės aukštos kokybės prieigos paklausos. Išsamūs argumentai, kodėl nebus taikomas BU-LRIC+ metodas, buvo pateikti rinkos tyrimo ataskaitos projekto 4 priede. Artimiausiu metu Tarnyba neplanuoja svarstyti Telia siūlomo diegti BU-LRIC+ modelio.</p>

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		<p>prielaidų yra nesuderintos iki šiol dėl neaiškių ir skirtingai suprantamų formuluočių DPP rinkos tyrimo ataskaitoje ir įsakymuose), siūlo keisti aukštos kokybės sąnaudų skaičiavimo metodą į BU-LRIC+. Šio metodo atmetimo pagrindinė ir didžiausia priežastis pasak Tarnybos yra tai, kad BU-LRIC+ modelio sukūrimui reikalingos finansinės ir žmogiškojo kapitalo išlaidos. Tam, kad sąnaudų suskaičiavimas būtų skaidrus, Telia galėtų pasamdyti ir iš dalies arba pilnai apmokėti už išorinių konsultantų sukurtą BU-LRIC+ modelį.</p>		
12.	Telia Lietuva, AB 2020-12-31 raštas Nr. 2020-03851	<p>Telia vertinimu, Tarnybos atliktas Rinkos tyrimas yra neišsamus ir neteisingas, todėl siūlome pakartotinai atlikti Rinkos analizę, atnaujinti Rinkos tyrimo ataskaitą pateikiant išsamią informaciją apie į Rinką patenkančias paslaugas ir šių paslaugų kokybinius parametrus, ku vadovaujantis rinkos dalyviai, įskaitant Telia, galėtų įsitikinti rinkos tyrimo teisingumu.</p>	Neatsižvelgta	Žr. Tarnybos argumentus į Telia pastabas Nr. 6-8, 10-11. Atsižvelgiant į tai, nėra jokio pagrindo pakartotinai atlikti rinkos tyrimą.
13.	UAB „Bitė Lietuva“ 2021-01-04 raštas Nr. 1400-691	<p>Nemažai probleminių situacijų iškyla dėl įvado į pastatą traktavimo (Telia Lietuva dažnai įvado į pastatą sąvoką traktuoja sau naudingu būdu ir tuo pagrindu atsisako suteikti didmeninę paslaugą). Manome, kad įvadas į pastatą turi būti traktuojamas kaip Telia Lietuva fiksuotojo ryšio tinklo galinis taškas iš kurio yra teikiama (ar gali būti teikiama, kai pastate esantis tinklas priklauso trečiajam asmeniui) aukštos kokybės prieigos paslauga atitinkamame pastate. &lt;...&gt; Siūlome atitinkamai papildyti Ataskaitą bei kitus viešajai konsultacijai paskelbtus dokumentus.</p>	Atsižvelgta iš dalies	Žr. Tarnybos argumentus į Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos pastabą Nr. 3.
14.	UAB „Bitė Lietuva“ 2021-01-04 raštas Nr. 1400-691	<p>Iš Ataskaitos ir kitų viešajai konsultacijai paskelbtų dokumentų nėra aišku kaip bus nustatomos ir kontroliuojamos didmeninės aukštos kokybės prieigos bei susijusios paslaugos bei kaip bus kontroliuojamas jų taikymas. Siūlome nustatyti metodiką kaip Telia Lietuva turėtų</p>	Neatsižvelgta	Kadangi didmeninės aukštos kokybės prieigos paklausa apie 4 metus yra nulinė, iš naujo pagrindžiant šių paslaugų kainą sąnaudomis taikomas Sąnaudų apskaitos taisyklių 37.1 papunktis, kuris apibrėžia, kaip turi būti apskaičiuojama planuojamų teikti paslaugų (šiuo atveju kaip naujų paslaugų) savikaina. Nauja metodika šių paslaugų kainų nustatymui ir kontrolei nebus nustatinėjama, nes

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		pagrįsti taikomas didmeninės aukštos kokybės prieigos paslaugų kainas bei jų kontrolės mechanizmą.		dabar galiojantis teisinis reglamentavimas aiškiai nurodo, kaip Telia turės pagrįsti didmeninės aukštos kokybės prieigos paslaugų kainas. Didmeninės centrinės prieigos paslaugų su statiniu IP adresu sąnaudos yra nurodytos Telia metinėse ataskaitose, kurios pateikiamos Tarnybai. Telia papildomai turės pagrįsti priedo sąnaudas, susijusias su aukštesnės kokybės paslaugų teikimu (aktyvinės įrangos, aukštesnio SLA ir pan.).
15.	UAB „Bitė Lietuva“ 2021-01-04 raštas Nr. 1400-691	<...> aukštos kokybės prieigos paslaugos yra teikiamos ne tik verslo centruose, bet ir kituose pastatuose, kuriuose yra įsikūrę verslo klientai (pvz. ligoninės, degalinės, pan.), todėl Ataskaitoje ar kituose viešajai konsultacijai paskelbtuose dokumentuose siūlome numatyti, kad pareiga teikti didmeninės aukštos kokybės prieigos paslaugas apimtų visus verslo klientus, kuriems tokios paslaugos yra aktualios ir neapsiribotų tik verslo centruose įsikūrusiais verslo klientais.	Atsižvelgta iš dalies	Plačiąja prasme ligoninės ir degalinės patenka į sąvoką „verslo klientas“. Rinkos tyrimo dokumentai bus patikslinti tokiu būdu, kad po žodžio „pastatas“ bus atsisakoma skliaustelių su formuluote „verslo centras“.
16.	UAB „Bitė Lietuva“ 2021-01-04 raštas Nr. 1400-691	Taip pat siūlome neriboti paslaugų gavėjo galinių įrenginių skaičiaus, kurie gali naudotis aukštos kokybės prieigos paslaugomis (šiuo metu Telia Lietuva yra nustaciusi 10 galinių įrenginių apribojimą). Atsižvelgiant į tai, kad už paslaugos kokybę prieš galutinį paslaugos naudotoją yra atsakinga ne Telia Lietuva, o didmeninė aukštos kokybės prieigos paslauga besinaudojantis operatorius, siūlome neriboti paslaugų teikimo sąlygų, tame tarpe ir galinių įrenginių skaičiaus, tuo labiau, kad Telia Lietuva nepagrindė dabar taikomo 10 galinių įrenginių apribojimo. Pažymėtina, kad šiuo metu Telia Lietuva nurodytuose didmeninės paslaugos techniniuose ir kokybiniuose parametruose numatyta galinė įranga paslaugai teikti (Huawei S2350-28TP-EI-AC) turi 28 portus, o tai bent jau teoriškai leidžia prijungti 28 galinius įrenginius ir Telia Lietuva taikomas ribojimas niekaip nėra susijęs su įranga, per kurią teikiama didmeninė paslauga.	Atsižvelgta	Galinių įrenginių skaičius – tai techniniai parametrai (galimybės). Kaip nurodyta rinkos tyrimo dokumentuose prie Telia įpareigojimo suteikti prieigą, atsisakymas suteikti didmeninę aukštos kokybės prieigą galimas, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą. Tokie techniniai reikalavimai pateikiami Telia didmeninės aukštos kokybės prieigos standartiniame (viešame) pasiūlyme, Telia pasiūlymas turės būti atnaujintas baigus šį rinkos tyrimą. Tarnybos nuomone, standartiniame (viešame) pasiūlyme neturėtų būti nurodomas konkretus galinių įrenginių skaičius, o galimas galinių įrenginių skaičius konkrečiu atveju turėtų priklausyti nuo konkrečiame pastate naudojamos Telia techninės įrangos parametru (techninių galimybių). Tais atvejais, jei būtų tam tikri įrenginių skaičiaus ribojimai dėl konkrečiame pastate naudojamos Telia techninės įrangos parametru, šiuos klausimus Telia ir jos didmeninių paslaugų gavėjas galėtų spręsti tarpusavio derybų būdu.

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
17.	UAB „CSC Telecom“ 2021-01-04 raštas Nr. S1.3203	Pirmiausiai Rinkos tyrime pasigendama tikslumo, susijusio su IP adresacija ir jos tipais. Jei Telia Lietuva, AB reikalautų išorinės IP adresacijos, turi būti numatyta, kad gali būti reikalaujama tik IPv6 standarto išorinė IP adresacija. Manome, kad turi būti aiškiai numatyta, kad Telia Lietuva, AB negali reikalauti naudoti senojo tipo – Ipv4 standarto IP adresacijos, kadangi jos ištekliai yra išnaudoti.	Neatsižvelgta	Tarnybos nuomone, patikslinti rinkos tyrimo dokumentų, nurodant konkrečią IP adresaciją, nėra reikalinga, kadangi, kaip nurodyta rinkos tyrimo dokumentuose prie Telia įpareigojimo suteikti prieigą, atsisakymas suteikti didmeninę aukštos kokybės prieigą galimas, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą. Tai reiškia, kad jeigu Telia tinkle yra įdiegta IPv6 adresacija, tai ši bendrovė negalės reikalauti tik IPv4 adresacijos.
18.	UAB „CSC Telecom“ 2021-01-04 raštas Nr. S1.3203	Rinkos tyrime nėra pateikiama informacija, kokiomis taisyklėmis bus vadovaujamosi vykdant operatorių parašymus suteikti apskritai prisijungimą prie didmeninės paslaugos (sutarties pasirašymas dėl didmeninių paslaugų), taip pat atliekant atskirus operatorių užsakymus didmeninėms paslaugoms.	Neatsižvelgta	Šie klausimai nėra rinkos tyrimo objektas. Keliami klausimai reglamentuoti Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklėse, patvirtintose Tarnybos direktoriaus 2011 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. IV-960 „Dėl Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Prieigos taisyklės) ir turės būti aptarti Telia didmeninės aukštos kokybės prieigos standartiniame (viešame) pasiūlyme.
19.	UAB „CSC Telecom“ 2021-01-04 raštas Nr. S1.3203	Taip pat norime pažymėti, kad nėra aiški didmeninių paslaugų suteikimo tvarka galiniame taške. Mūsų nuomone, turėtų būti aiškiai aptarti du variantai – verslo centro serverinė ar kita patalpa, kurioje įrengtas Telia Lietuva, AB įvadas, ir verslo kliento patalpų tinklo įvadas (bet ne atskiros kliento darbo vietos), jeigu Telia Lietuva, AB tinklas atvestas iki verslo kliento patalpų. Bet kurios iš šių vietos pasirinkimo teisė turėtų būti priskirta operatoriui, o ne Telia Lietuva, AB, pavyzdžiui: • turi būti aiškiai numatyta, kad operatorius gali prašyti suteikti paslaugą tik iki verslo centro serverinės nepaisant to, kad Telia Lietuva, AB turi tinklą iki pat verslo kliento patalpų; • turi būti aiškiai numatyta, kad Telia Lietuva, AB neturi teisės vykdyti didmeninių paslaugų užsakymų atskirų operatoriaus verslo kliento atžvilgiu, t. y. operatorius neprivalo didmeninių paslaugų galutinio naudotojo – savo kliento deklaruoti Telia Lietuva, AB.	Atsižvelgta iš dalies	Rinkos tyrimo ataskaitos projekte ir įsakymo „Dėl Didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos apibrėžimo“ projekte nurodyta, kad įvadas iki pastato gali būti kaip alternatyva tik tais atvejais, kai didmeninės aukštos kokybės prieigos teikėjo tinklas nėra atvestas iki verslo kliento patalpų pastate. Kadangi bet kuriuo atveju mažmeninių aukštos kokybės perdavimo paslaugų pirminis tikslas yra sujungti verslo kliento padalinius arba objektus. Tik tais atvejais, kai tokios verslo kliento patalpos pastate nėra pasiekiamos Telia tinklu, kaip alternatyva gali būti įvadas iki pastato. Bus patikslinta įvado iki pastato sąvoka – žr. Tarnybos argumentus į Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos pastabą Nr. 3. Iki galo nėra aiškus antrasis UAB „CSC Telecom“ pastabos siūlymas, tačiau tais atvejais, kai didmeninė aukštos kokybės prieiga bus suteikiama iki įvado į pastatą, verslo kliento duomenys galėtų būti neatskleidžiami. Tais atvejais, kai didmeninė aukštos kokybės prieiga bus suteikiama iki verslo kliento, manytina, kad Telia gali būti reikalinga tam tikri verslo kliento identifikavimo duomenys, Telia siekiant tinkamai įrengti didmeninės aukštos kokybės prieigos paslaugą. Tačiau manytina, kad neturėtų būti reikalaujama iš operatorių duomenų apie verslo kliento iš operatorių perkamas mažmenines paslaugas.

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		Rinkos tyrime nėra apibrėžti didmeninių paslaugų įdiegimo terminai. Tiek patys paslaugų įdiegimo terminai, tiek atsakymai dėl techninių galimybių tyrimo turi būti aiškūs ir trumpi.		Paslaugos įdiegimo terminai nėra šio rinkos tyrimo objektas. Tokie reikalavimai pateikiami Telia didmeninės aukštos kokybės prieigos standartiniame (viešame) pasiūlyme, kurį Telia atnaujins vėlesniame etape (baigus šį rinkos tyrimą).
20.	UAB „CSC Telecom“ 2021-01-04 raštas Nr. S1.3203	Telia Lietuva, AB didmeninės paslaugos turi apimti ne tik Telia Lietuva, AB valdomą savo tinklą, bet ir trečiųjų asmenų infrastruktūrą, suteiktą Telia Lietuva, AB naudai. Šiuo metu susiduriame su problemomis, kuomet Telia Lietuva, AB netenkina prašymų leisti naudotis Telia Lietuva, AB didmeninėmis paslaugomis, jeigu Telia Lietuva, AB pastate naudojamasi trečiųjų asmenų infrastruktūra.	Neatsižvelgta	Vidaus tinklų reguliavimas nėra šio rinkos tyrimo objektas – žr. Tarnybos argumentus UAB „Balticum TV“ pastabą Nr. 5.
21.	UAB Duomenų logistikos centro 2021-01-04 raštas Nr. SD-1-21	<...> reikšminga verslo klientų dalis laiko savo IT įrangą specialiai tam pritaikytose vietose – duomenų centruose. Tokiu atveju pagrindinis kliento ryšių mazgas, esantis duomenų centre, ryšio linijomis turi būti sujungiamas su nutolusiais kliento taškais, įsikūrusiais, tarkim, verslo centruose. Telia Lietuva, AB valdomuose duomenų centruose dažnu atveju yra didesnis verslo klientų, laikančių ten savo IT įrangą ar perkančių virtualius resursus (debesijos paslaugas), skaičius nei eiliniame verslo centre. Todėl prašome Tarnybos, rengiant įpareigojimus Telia Lietuva, AB dėl didmeninės aukštos kokybės prieigos fiksuotoje vietoje suteikimo, įvertinti aplinkybę, kad šie įpareigojimai suteikti prieigą galiotų ir Telia Lietuva, AB valdomuose duomenų centruose.	Atsižvelgta iš dalies	Manytina, kad turėtų būti galimybė gauti didmeninę aukštos kokybės prieigą ne tik iki Telia valdomų duomenų centrų, bet ir iki kitų asmenų valdomų duomenų centrų. Atsižvelgiant į tai, rinkos tyrimo ataskaitos projektas bus patikslintas nurodant, kad mažmeninėmis aukštos kokybės duomenų perdavimo paslaugomis siekiama sujungti ne tik verslo klientų padalinius, bet ir „objektus, susijusius su verslo kliento veikla“. Ši formuluotė ir apims įvairius kitus pastatus, kurie tiesiogiai nėra verslo kliento padaliniai, bet kurie susiję su verslo kliento veikla.
22.	UAB Duomenų logistikos centro 2021-01-04 raštas Nr. SD-1-21	Technologiškai galimybė suteikti didmeninę aukštos kokybės prieigą fiksuotoje vietoje galiniame taške tiesiogiai priklauso nuo aktyvios tinklo įrangos, tiksliau prievadų (angl. „port“) įpareigojimą suteikti prieigą turinčio operatoriaus (Telia Lietuva, AB) aktyvinėje įrangoje skaičiaus. Siekiant užkirsti kelią Telia Lietuva, AB	Neatsižvelgta	Rinkos tyrimo dokumentuose prie Telia įpareigojimo suteikti prieigą nurodyta, kad atsisakymas suteikti didmeninę aukštos kokybės prieigą galimas, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą. Jeigu techninių galimybių nebuvimas sietinas su tinklo vietinių linijų iki konkrečios prieigos suteikimo trūkumu, tai trūkstamos tinklo

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		piktnaudžiauti ribojant prieigos skaičių, kai prieigai dedikuojama įranga su mažu prievadų skaičiumi arba visi šioje įrangoje esantys prievadai būna užimti, ir įpareigojimą suteikti prieigą turintis operatorius reikalauja prieigos prašančių operatorių pastarojo sąskaita išplėsti aktyvinės įrangos prievadų skaičių, Bendrovės nuomone, pareiga palaikyti reikiamą prievadų skaičių turėtų tekti įpareigojimą suteikti prieigą turinčiam operatoriui.		dalies statybos darbai vykdomi Prieigos taisyklių 70 punkte nurodyta tvarka ir sąlygomis. Kitais atvejais, Telia nėra įpareigota papildomai investuoti į tinklo tobulinimo darbus, nebent Telia ir jos didmeninių paslaugų gavėjas tarpusavio derybų metu susitaria kitaip.